

Bijlage 3: Achtergrond wijzigingen gemeenschappelijke regeling betreffende het Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. De Wgr maakt (publiekrechtelijke) samenwerking mogelijk tussen provincies, gemeenten en waterschappen. De wijzigingen brengen met zich mee dat volksvertegenwoordigers, zoals gemeenteraadsleden, meer invloed op de besluitvorming van dit soort samenwerkingen krijgen en ze die beter kunnen controleren.

Hieronder worden de wijzigingen die voortvloeien uit de gewijzigde Wgr weergegeven. Per wijziging wordt aangegeven wat er wijzigt, welke afweging er moet worden gemaakt en wat het college de raad adviseert.

De wijzigingen zijn verdeeld in drie categorieën:

- a. Wijzigingen die geen afweging vergen;
- b. Wijzigingen die een afweging vergen, maar meer van technische aard zijn; en
- c. Wijzigingen die een afweging vergen en direct de positie van de gemeenraad raakt.

NB. De hieronder weergegeven nummering correspondeert met de nummering van de handreiking van de VNG 'Verbeterde democratische legitimatie bij gemeenschappelijke regelingen?' voor extra toelichting. De handreiking is als bijlage toegevoegd.

a. Wijzigingen die geen afweging vergen

2.1 Treffen en wijzigen van college- en/of burgemeestersregelingen

Geen aanpassingen nodig in de GR.

2.2 Begrotingscyclus

Het is nodig om de gewijzigde begrotingscyclus in de GR aan te passen. Verwezen wordt naar artikel 34b (kadernota), 35 (ontwerpbegroting) en 34 (begroting) van de WGR. In de GR betreft dit de artikelen 17A en 18.

Overigens is het voor de praktische uitvoering verstandig de huidige in de GR opgenomen termijnen te handhaven. De extra tijd die gewonnen wordt door verlenging van deze periode met 4 weken levert gezien het zomerreces weinig extra ruimte op. De bedoeling is de besluitvorming binnen de gemeente voor dit reces te hebben afgerond.

2.3 Regionaal enquêterecht

Geen aanpassingen nodig in de GR.

2.4 Bevoegdheden rekenkamercommissie

Geen aanpassingen nodig in de GR.

2.5 Regionale gemeenschappelijke raadsadviescommissie

Geen aanpassingen nodig in de GR.

b. Wijzigingen die een afweging vergen, maar meer technisch van aard zijn

3.1 Uittreding

Geen aanpassingen nodig in de GR.

c. Wijzigingen die een afweging vergen, en direct aan de positie van de gemeenteraad raken

4.1 Zienschwijken

De zienschwijzeverplichting geldt nu alleen ten aanzien van de ontwerpbegroting van de regeling. Maar het is dus mogelijk om die verplichting uit te breiden naar andere besluiten, bijvoorbeeld besluiten waarmee een groot financieel belang gemoeid is, politiek gevoelige besluiten of belangrijke beleidsmatige keuzes. Nieuw is dat het nu een verplichting is hieromtrent een afweging te maken in de gemeenschappelijke regeling. Ook wanneer géén zienschwijzen worden gebruikt, moet dit in de gemeenschappelijke regeling geregeld worden. Deze extra procedurestap moet wel bekend zijn bij de gemeenschappelijke regeling en ook feitelijk worden uitgevoerd bij het aangaan en wijzigen van een regeling, en ook als er sprake is van toetreding of uittreding van een deelnemer.

Afweging:

Tot uitbreiding van zienschwijzemoogelijkheden bij besluiten van het GR-bestuur kan worden besloten ten aanzien van bijvoorbeeld de kadernota en vaststelling van de jaarrekening. Ook strategische plannen of meerjarenplannen kunnen aan zienschwijzen worden onderworpen. Het gaat met name om bevoegdheden die direct aan de kader stellende rol van de gemeenteraad raken. De zienschwijze mogelijkheid is dan bedoeld om een verbeterde democratische invloed te creëren.

Voorstel voor ontwerp wijziging aan bestuur

De GR Spaarne Werkt is een beleidsarme uitvoeringsorganisatie, waarbij de beleidskaders worden gegeven vanuit de gemeenten. Vandaar dat ook is gekozen voor een gemeenschappelijke regeling in de vorm van een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO). Het voorstel voor ontwerp wijziging is daarom om de zienschwijzemoogelijkheid niet uit te breiden naar bijvoorbeeld een nieuw Meerjaren

Kaderprogramma (MJK), maar te beperken tot de zienswijzemogelijkheid voor de jaarrekening. Daarmee kan de raad ook richting te geven aan de begroting, waarbij de raad in de huidige wet al verplicht de zienswijzemogelijkheid heeft.

4.2 Evaluatie

De wet bevat de verplichting dat afspraken worden gemaakt over de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. Er kan ook voor worden gekozen om de regeling niet te evalueren maar dat moet een bewuste keuze zijn van de raden. De meerwaarde van een evaluatie is dat er op gezette momenten wordt stilgestaan bij het functioneren van de regeling. Het biedt ook een ijkmoment om te beoordelen of het nog steeds zinvol is om deel te nemen aan de regeling.

Afweging

Het is een verplichting om in de gemeenschappelijke regeling dergelijke afspraken op te nemen. Niettemin gaan er belangrijke afwegingen schuil in deze wettelijke verplichting, namelijk welke afspraken over evaluatie worden gemaakt waarbij het ook mogelijk is om de regeling niet te evalueren. Als tot dit laatste wordt besloten, kan dit alleen als de raden van de deelnemende gemeenten daarmee bewust instemmen. Een afweging kan zijn om een evaluatiemoment te organiseren als er meerjarige investeringen of overeenkomsten aan de orde zijn.

Voorstel voor ontwerp wijziging aan bestuur

Bij de oprichting van Spaarne Werkt is een MJK vastgesteld voor 5 jaar, tot en met 2026. Het voorstel is om een evaluatie uit te voeren bij het aflopen van het huidige MJK en bij het opstellen van een nieuw MJK.

4.3 Burgerparticipatie

De wet opent de mogelijkheid dat de regeling een procedure voor burgerparticipatie bevat. Hiermee wordt bereikt dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties inbreng kunnen leveren bij bepaalde onderwerpen waarvan de uitvoering is belegd bij de gemeenschappelijke regeling.

Afweging

Gedacht kan worden aan het bieden van de mogelijkheid van burgerparticipatie bij bepaalde projecten (bijv. met grote maatschappelijke impact). Hierbij moet aangesloten worden op relevante wetgeving. Het wetsvoorstel laat overigens de vrijheid om te regelen dat een dergelijke inspraakmogelijkheid niet geboden wordt. Dit kan je bijvoorbeeld af laten hangen van de belangen die de gemeenschappelijke regeling behartigt en van de mate waarin het door de gemeenschappelijke regeling gevoerde beleid de belangen van ingezetenen en andere belanghebbenden raakt.

Voorstel voor ontwerp wijziging aan bestuur

Het voorstel voor ontwerp wijziging is om de afspraken over burgerparticipatie (op dit moment) niet verder uit te breiden. Participatie en inspraak worden door de vier gemeenten nu al op andere manier georganiseerd, namelijk via de Participatieraad, Adviesraad of Cliëntenraad en de klanttevredenheidsonderzoeken die Spaarne Werkt twee jaarlijks doet onder de klantmanagers van de vier gemeenten.

4.4 Actieve informatieplicht

Het bestuur van een gemeenschappelijke regeling krijgt de verplichting om de raden van de deelnemende gemeenten actief te informeren over wat er in de regeling speelt. Het gaat dan niet alleen over besluiten maar over alle onderwerpen die de raden behoren te weten. In de regeling moeten afspraken worden opgenomen over de wijze waarop de informatie wordt verstrekt. Regelingen zonder bestuur vallen niet onder deze verplichting, maar voor Spaarne Werkt is deze wijziging wel van toepassing.

Afweging

In de gemeenschappelijke regeling kunnen kaders worden opgenomen voor welke informatie in elk geval actief moet worden gedeeld. Zo kan bijvoorbeeld worden bepaald dat vergaderstukken en verslagen van bestuursvergaderingen actief aan raden worden toegezonden. Ook moeten er afspraken worden gemaakt over het moment, de wijze en het onderwerp van informatievoorziening.

Voorstel voor ontwerp wijziging aan bestuur

De GR is recent (1 januari 2022) opgesteld en biedt voldoende mogelijkheden om de raden actief te informeren over belangrijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld via een raadsinformatiebrief of informatienota. In de GR is de volgende bepaling (lid 2, art 11 verantwoording en actieve informatieplicht bestuur) al opgenomen: *Het bestuur verstrekt aan de colleges, de gemeenteraden of aan leden van de gemeenteraad van de gemeenten, gevraagd en ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur uit te voeren en uitgevoerde werkzaamheden nodig is, alsmede alle overige inlichtingen waar door één of meer leden van de colleges en gemeenteraden om wordt verzocht.*

Het voorstel voor ontwerp wijziging is wel om een protocol actieve informatie voorziening op te stellen, analoog aan het protocol dat college en raad met elkaar hebben vastgesteld, waarin concreet wordt gemaakt welke informatie tenminste actief wordt gedeeld.